

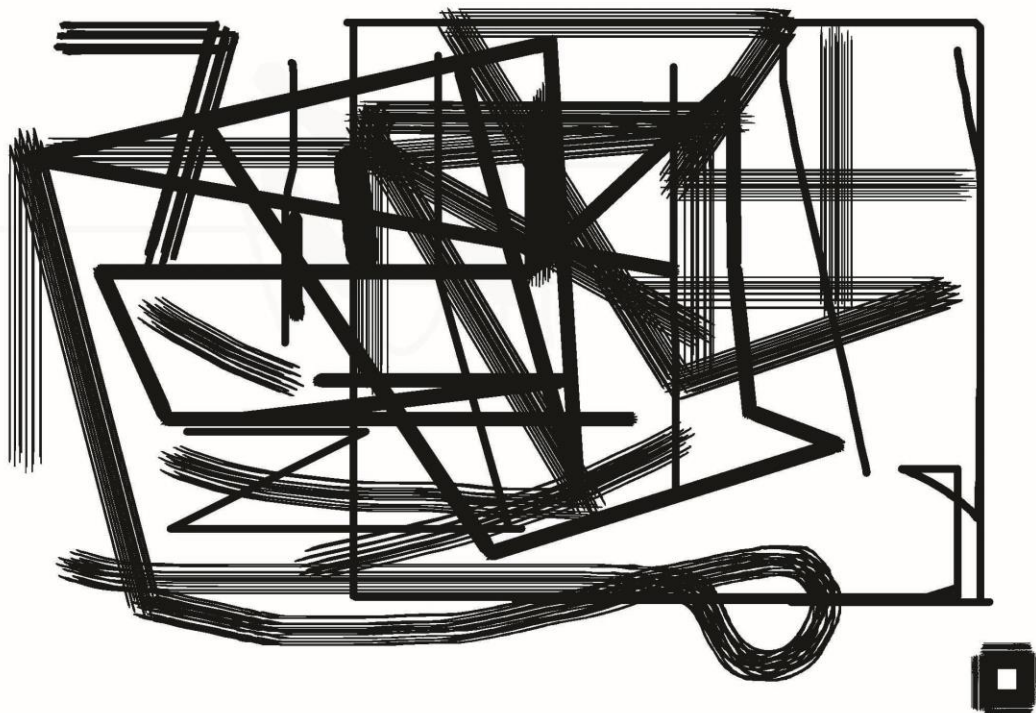
به نام خدا

مقدمات طراحی معماری ۱

Architectural Basic Design I

همه چیز درباره مقدمات طراحی معماری

کاری از بخش معماری و شهرسازی گروه هنری اجتماعی آمد

- مقدمات طراحی معماری از دروس مهم و پایه معماری است که با توجه به دو برنامه درسی موجود، این درس را تشریح میکنیم:
- ۱- برنامه درسی جدید، مصوب سال ۱۳۹۵ که در دانشگاه تهران و بعضی دانشگاه ها طبق آن تدریس می گردد و آخرین بار توسط دانشگاه فردوسی بازننگری شده است و تا سال ۱۴۰۲ معتبر است .
 - ۲- برنامه درسی قدیمی ، مصوب شورای عالی برنامه ریزی سال ۱۳۷۷ که همچنان در دانشگاه علم و صنعت و بعضی دانشگاه ها طبق آن تدریس می گردد.

عنوان درس به فارسی	مقدمات طراحی معماری ۱
عنوان درس به انگلیسی	Architectural Basic Design I
تعداد واحد	۵
تعداد ساعت	۱۶۰
نوع درس	پایه
نوع واحد	عملی
پیش نیاز	ندارد

هدف کلی درس:

رشته معماری برخلاف اکثر رشته‌های دانشگاهی در دوران تحصیلات پیش از دانشگاه پیشینه کافی ندارد و مواجهه ناگهانی دانشجویان با حیطه طراحی معماری، بدون شناخت و بدون درک مؤلفه‌های مؤثر در آن، حاصل مطلوبی نخواهد داشت. بر این اساس، در طول سه نیمسال نخست، برنامه‌ای تحت عنوان مقدمات طراحی معماری ۱، ۲ و ۳ ارائه می‌شود و طی آن سعی خواهد شد که دانشجویان ضمن آشنایی با عرصه‌های مختلف و مؤلفه‌های مؤثر در طراحی معماری به صورتی مجزا و منزلت‌منزل به تجربه یکپارچه این عوامل پردازند. درس مقدمات طراحی معماری ۱ در حقیقت ترکیبی از دروس هندسه کاربردی، درک و بیان محیط و کارگاه مصالح و ساخت در نظام پیشین است و باید مباحثی از درس هندسه را نیز در برگیرد.

محورها و اهداف کلی درس	خلاقیت و ساخت	مفهومی - مهارتی
	عناصر تصویر - سبانی سواد بصری و ترکیب‌بندی دوبعدی	مفهومی - مهارتی
	زبان معمارانه و مفاهیم پایه در معماری	مفهومی
	هندسه و ترسیم	مهارتی

اهداف ویژه درس:

تمرینات درس مقدمات طراحی ۱ با اهداف زیر پیش‌بینی و ارائه می‌شود:

- آشنایی با ابزار و اصول اولیه ترسیمات معماری
- آشنایی با ابزار و روش‌های ساخت احجام و مدل‌ها
- توانایی تبدیل فکر به ترسیمات دوبعدی و سه‌بعدی معماری
- پرورش و تقویت قدرت تجسم، تخیل و تعقل دانشجوی
- آشنایی با حوزه عمومی و مقدماتی طراحی و تفکر معماران

سرفصل درس:

از آنجا که موضوعات مورد بحث در طراحی معماری، هم عرصه‌های مادی مهارتی (و هم عرصه‌های مفهومی (فکری) را شامل می‌گردد و با توجه با اینکه آشنایی با عرصه‌های مادی (جنبه‌های مهارتی و کاربردی) برای پرداختن به عرصه‌های مفهومی در حوزه معماری محسوب می‌شود، درس مقدمات طراحی معماری ۱ بیشتر به پرورش مهارت‌ها و فنی می‌پردازد که زمینه را برای پرورش عرصه‌های مفهومی فراهم می‌کند.

تمرین‌های مقدمات طراحی معماری ۱ شامل موضوعاتی چون موارد زیر خواهد بود:

اهداف	سرفصل عملی	درصد
پرورش و تقویت قدرت تجسم، تخیل و تعقل دانشجو	مشاهده و بیان محیط اطراف با نگاهی جدید	%۲۰
	آشنایی با ابزار و روش‌های ساخت و کار با مصالح متداول در راستایی بیان ایده‌های خلاقانه	
	ساخت مدل‌های حجمی ساده و پیچیده جهت آشنایی با مصالح	
آشنایی با حوزه عمومی و مقدماتی هنر و طراحی	اجزای تصویر (خط، شکل، فرم، بافت، رنگ، ارزش و تنالیه)	%۳۵
	نیروهای تصویر (تعادل، تقارن، تضاد و...)	
	آشنایی با مفاهیم اولیه و اساسی در معماری مانند: سلسله‌مراتب، محور، حرکت و مسیر، نور و سایه و ...	
ترسیم فنی و اصول اولیه ترسیمات معماری	آشنایی با مهارت ترسیم فنی به‌عنوان شیوه بیان ترسیمی ایده‌ها در حوزه معماری	%۴۰
	آشنایی با قواعد ترسیم فنی معمارانه و ترسیم نقشه‌های معماری در مقیاس‌های مختلف	
	آشنایی با ترسیم تصاویر سه‌بعدی در قالب انواع پرسپکتیوها جهت تعریف بهتر تمرین و تصویر ذهنی	
	آشنایی با هندسه به‌عنوان اساس فهم و تخیل چه در قالب درک و ترسیم تصاویر دوبعدی از احجام سه‌بعدی و چه در قالب ساختارهای هندسی انتظام بخش در حوزه طراحی	
	تمرین رولوه (برداشت از بنا) برای آشنایی بهتر با عناصر تشکیل‌دهنده بنا و نیز تقویت مهارت ترسیم فنی معماری با ترسیم نقشه‌ها	

روش یاددهی - یادگیری:

ترکیبی از روش‌های تدریس مانند مباحثه‌ای، پروژه‌های فردی یا گروهی، بازدیدهای علمی یک‌روزه از پروژه‌های معماری، نمایشی می‌تواند در شکل‌گیری ذهنیت دانشجو مثرتر باشد.

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد:

- آشنایی با ترکیب‌بندی‌های دوبعدی و عناصر و نیروهای تصویر
- توانایی درک درست نقشه‌های معماری، روابط میان پلان، نما و مقاطع و استانداردهای مرتبط با آن
- نگاه خلاقانه به موضوعات مختلف
- آشنایی با مفاهیم اولیه معماری، مانند مقیاس، تناسب، سلسله‌مراتب و...
- مهارت در ساخت مدل‌ها و ماکت‌های مختلف

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
%۵۰	%۲۰	-	%۳۰

تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه:

رایانه، وسایل سمعی-بصری و...

منابع اصلی:

- ایتن، یوهانس (۱۳۹۵)، کتاب رنگ ایتن، ترجمه دکتر محمدحسین حلیمی، تهران، سازمان چاپ و انتشارات.
- دونیس، ا. داندیس (۱۳۸۰)، مبادی سواد بصری، مترجم: مسعود سپهر، تهران، انتشارات سروش.
- پورتر، تام و سو گودمن (۱۳۸۹)، تکنیک‌های گرافیک برای معماران، طراحان گرافیک و هنرمندان، ترجمه هابده عبدالحسین زاده، تهران، نشر عفاف.
- پورتر، تام و سو گودمن (۱۳۸۴)، بنیان‌های گرافیک برای معماران، طراحان گرافیک و هنرمندان، ترجمه فرهاد گشایش، تهران، نشر مارلیک.
- اش، رنو (۱۳۸۸)، ترسیم فنی: خواندن نقشه ساختمان-بتن آرمه، ترجمه اصغر ساعد سمعی، تهران، مؤسسه فرهنگی و پژوهشی هنر فردا.

منابع فرعی:

- صدری، آرش (۱۳۹۰)، اصول و مبانی ترسیم فنی و نقشه‌کشی، تهران، انتشارات شاملو.
- مونتگیو، جان (۱۳۸۹)، مبانی پرسپکتیو، ترجمه عربعلی شروه، تهران، نشر شباهنگ

منابع مطالعاتی:

- مجلات و پایگاه‌های اینترنتی معتبر معماری

مقدمات طراحی معماری (۱)

پیشنیاز: ندارد

نوع واحد: نظری، کارگاهی

تعداد واحد: ۵ واحد

هدف:

از آنجا که رشته معماری برخلاف اکثر رشته‌های دانشگاهی پیشینه کافی در دوران تحصیلات پیش از دانشگاه ندارد و مواجهه ناگهانی دانشجویان با حیطه طراحی معماری، بی‌شناخت و بی‌درک مؤلفه‌های مؤثر در آن، حاصل مطلوبی نخواهد داشت، در طول دو نیمسال برنامه‌ای تحت عنوان مقدمات طراحی معماری (۱) و (۲) ارائه و طی آن سعی خواهد شد که دانشجویان ضمن آشنایی با عرصه‌های مختلف و مؤلفه‌های مؤثر در طراحی معماری، به صورتی مجزا و منزل به منزل به تجربه یکایک این عوامل بپردازند.

مقصود از تمرینات درس مقدمات طراحی معماری (۱) عبارتست از:

- تقویت قدرت تجسم، تخیل و تعقل دانشجو

- آشنایی با عناصر کالبدی تشکیل دهنده بنا

موضوع:

از آنجا که موضوعات مورد بحث در طراحی معماری، هم عرصه‌های مادی (فیزیکی) و هم عرصه‌های مفهومی (ارزشی) را شامل می‌گردد و با عنایت به اینکه درک عرصه‌های مادی، مقدم و آسانتر، و درک عرصه‌های مفهومی پیچیده‌تر و مکمل عرصه‌های مادی است، «مقدمات طراحی معماری ۱» به عرصه مادی (فیزیکی) و «مقدمات طراحی معماری ۲» به گستره معنایی و مفهومی (ارزشی) معماری خواهد پرداخت.

تمرینهای مقدمات طراحی معماری (۱) شامل موضوعاتی چون موارد زیر خواهد بود:

۱. عناصر تشکیل دهنده بنا نظیر:

سقف، کف، دیوار، پنجره، فضای نیم باز، پله و...

۲. مقولات مطرح در فضا سازی نظیر:

ساماندهی اجزاء در درون فضا، نقش مصالح و رنگ در بنا، روشنایی در معماری، تاثیر شرایط اقلیمی بر معماری و...

تمرین پایانی بهتر است شامل جمع‌بندی تجربیات نیمسال باشد.

روش ارائه:

دانشجوی مبتدی در برخورد با یک اثر معماری - چه با ارزش و چه بی ارزش - توان آن را ندارد که تمامی ویژگیهای آن را درک، تحلیل و نقد نماید، و نیز در حیطه طراحی قادر نخواهد بود پیچیدگی های یک اثر معماری، اعم از مسایل فنی، اقلیمی، عقیدتی، زیباشناختی، اجتماعی و ... را به یکباره تجربه نماید.

بنابر این تمرین های مقدمات طراحی معماری به صورت برنامه هایی منقطع و هر یک با تاکید بر یکی از ویژگیهای عرصه طراحی معماری اجرا خواهد شد.

برای تمرین مربوط به هر یک از موضوعات مورد نظر، سه مرحله متوالی با اهداف زیر پیشنهاد می گردد:

مرحله اول: به مدت ۲-۳ روز، با هدف آشنایی دانشجویان با مبحث مورد نظر که می تواند شامل طرح مسأله و ایجاد سؤال - تجربه و تلاش دانشجو در یافتن جواب مطلوب و بحث و تبادل نظر کارگاهی روی تجربه ها باشد.

مرحله دوم: به مدت یک هفته، با هدف جستجوی عینیت موضوع مورد بحث در مصادیق و نمونه های موجود به صورت برداشت محیطی توسط دانشجویان و تجزیه و تحلیل و نقد در کارگاه با مشارکت و راهنمایی مدرس.

مرحله سوم: به مدت یک هفته، به صورت تمرین طراحی در موضوع مورد بحث (با چشم پوشی یا کم رنگ دیدن سایر مؤلفه ها) با هدف تقویت قدرت خلاقه و توان پاسخ گویی دانشجویان به مسایل گوناگون در عرصه معماری.

بعنوان مثال، مراحل سه گانه فوق در مقوله «ابعاد بدن انسان» به شرح زیر خواهد بود:

مرحله اول: درک و تجربه تأثیر اندازه ها و حرکات بدن انسان بر روی اشیاء و عناصر و فضای معماری از طریق تجربه عینی و اندازه گیری ابعاد و اندازه اشیاء موجود در فضا (میز - صندلی - در - پنجره - دستشویی...).

مرحله دوم: بازدید از یک اثر معماری موجود مانند کودکانستان یا بیمارستان و برداشت ابعاد و اندازه های متأثر از ابعاد و حرکات انسان، و نهایتاً تجزیه و تحلیل و نتیجه گیری و ترسیم نتایج.

مرحله سوم: طراحی یک فضای ساده معماری مانند اطاق دانشجو یا مطب پزشک، صرفاً از دید تأثیر ابعاد و حرکت بدن انسان بر فضا و بر اشیاء سازنده فضا.

کد درس	نام درس	ساعات			تعداد واحد	پیشنیاز	ملاحظات
		جمع	نظری	عملی			
۰۱	هندسه کاربردی	۱۱۹	۱۷				
۰۲	کارگاه مصالح و ساخت	۱۰۲					
۰۳	درک و بیان محیط	۱۱۹	۱۷				
۰۴	بیان معماری (۱)	۶۸	۱۷		۵۱		
۰۵	بیان معماری (۲)	۶۸	۱۷		۵۱	۰۴	
۰۶	هندسه مناظر و مرایا	۵۱	۱۷	۳۴		۰۱	
۰۷	ریاضیات و آمار	۵۱	۵۱				
۰۸	انسان، طبیعت، معماری	۵۱	۱۷	۳۴		۰۹	
۰۹	مقدمات طراحی معماری (۱)	۲۲۱	۱۷		۲۰۴		
۱۰	مقدمات طراحی معماری (۲)	۲۲۱	۱۷		۲۰۴	۰۳، ۰۲، ۰۱	
						۰۹، ۰۴	
جمع					۲۹		

*: گذراندن حداقل ۲ درس از دروس ۰۱، ۰۲، ۰۳ و پیش از درس مقدماتی طراحی معماری (۱) الزامی است.

سایر منابع:

- پورتر، تام و سو گودمن (۱۳۸۹)، تکنیکهای گرافیک برای معماران، طراحان گرافیک و هنرمندان، ترجمه هاید عبدالج سینزاده، تهران، نشر عفاف.
- پورتر، تام و سو گودمن (۱۳۸۴)، بنیانهای گرافیک: راهنمای معماران، طراحان گرافیک و هنرمندان، ترجمه فرهاد گشایش، تهران، نشر مارلیک.
- مونتگیو، جان (۱۳۸۹)، مبانی پرسپکتیو، ترجمه عربعلی شروه، تهران، نشر شباهنگ.
- اش، رنو (۱۳۸۸)، ترسیم فنی: خواندن نقشه ساختمان بتن آرمه، ترجمه اصغر ساعد سمیعی، تهران، مؤسسه فرهنگی و پژوهشی هنر فردا.
- صدری، آرش (۱۳۹۰)، اصول و مبانی ترسیم فنی و نقشه کشی، تهران، انتشارات شاملو.
- متقیپور، احمد (۱۳۸۹)، رسم فنی عمومی، تهران، مرکز نشر دانشگاهی، چاپ هفدهم.